

af

Турмуш ўртоғи хаста, бошпанасиз қолган
аёлга шундай дейишди:

«Эринг ўлса,
уй берамиз!»

3-с.

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН — КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ

ЖАМИЯТ

№ 15 (651)
2019 йил
19 апрель,
Жума

Ижтимоий-сиёсий газетаси

2006 йил 31 августдан чоп этила бошлаган

www.jamiyatgzt.uz

.uz

5-с.

«БУ СИЗГА
ТРАЛИВАЛ
ЭМАС»

4-с.

Одамлар
кимга
ишонсин?!

«Шеърларимдан
кўра сизнингиздан
кўпроқ фойда бор»

2-с.

ҚИСҚА
САТРАЛДАРДА
ЎҚИҢ!

Ўзбекистонда 2023 йилдан бошлаб электр энергияси учун нархлар
камида 3 йил ўзгармайди.

Ҳадеб эшитмайлик, кўрайлик ҳам!

ҳолларда журналистларнинг масала юзасидан факт ва маълумотларга етарлича эга эмаслиги ёки улардан унумли

Жамият ҳаётидаги у ёки бу муаммони сиз билан биз биргаликда ҳал этишга қодирмиз. Бу йўлда айрим тўсиқлар, қийинчиликлар бўлиши мумкин, аммо шунда ҳам устунлик биз томонда. Чунки муаммони назоратга олишга аввало, қонунан ҳақимиз, шунга монанд имкониятимиз ҳам етарли. Фақатгина эътибор, ташаббус, масъулият бўлса, кифоя. Жамоатчилик назорати аини шу сифатларни талаб этади.

юклатилган. Бундай аҳволда қайсидир муаммони давлат органлари билан ҳамкорликда ўз вақтида самарали ҳал этиш қийин. Бундан ташқари, бирор масала юзасидан давлат органларига мурожаат этсак, расмийчилик, қоғозбозликка кўп дуч келаемиз. Буйруқ, расмий хат, режа, ҳуллас, шу каби ҳужжатлар сўралади. Тажрибамдан келиб чиқиб айтишим мумкинки, буларнинг бари жамоатчилик назоратидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликка салбий таъсир кўрсатади. Талбирда, шунингдек, Давлат дастурларига оид ислоҳотларнинг ҳаётга татбиқ этилиши билан боғлиқ жамоатчилик назоратини ўрнатишда айрим

фоидалана олмаслиги, баъзи ташкилотлар сўралган ахборотларни фақатгина рақамларда тақдим этиш билан чекланётгани танқид қилинди. Камчиликлар, муаммоларни шунчаки санаб ўтиш, бот-бот эшитиш бефойда экани тайин. Ҳамма гап танқидларни таҳлил қилиб, уларнинг бартараф этиш чораларини кўриш ва энг муҳими, шунга монанд амалий иш кўришда. Анжуман яқунлари бўйича шундай хулоса қилсак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Феруза КАРИМОВА

«Давлат дастурларининг амалга оширилишида жамоатчилик назоратини ўрнатиш: журналистлар ҳамда давлат ҳокимияти органларининг манфаатли ҳамкорлиги» лойиҳаси доирасида ўтказилган республика анжуманининг мазмун-моҳияти мана шу масалага бағишланди.

Талбир Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги ҳамда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси билан ҳамкорликда ташкил этилди. Унда вилоят ҳокимлиги ахборот хизматлари раҳбарлари, ҳудудий босма ва онлайн нашрларнинг бош муҳаррирлари, блогерлар, фаол журналистлар иштирок этди.

Таъкидланганидек, жамоатчилик назорати субъекти сифатида ОАВ давлат органларига ариза, шикоят ва таклифлар билан мурожаат қилишга, шунингдек, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда уларга сўровлар юборишга ҳақли. Шу орқали муайян муаммо ечимига кўмак беради. Ҳўш, амалда ушбу механизмдан мақсадли фойдаланишда қандай муаммо, камчиликларга дуч келиняпти?

— Бу масалада айрим давлат органларида ахборот хизмати фаолияти йўлга қўйилмаганини асосий камчиликлардан бири дейиш мумкин, — дейди «Қаншақадарё пресс» газетаси бош муҳаррири Шерзод Боллиев. — Ёки аксинча, мавжуд ахборот хизматлари фаолияти қониқарсиз. Айримларида мутахассислиги умуман мос бўлмаган кадрлар фаолият юритади. Уларга ўз вазифасидан ташқари ахборот хизмати ишлари

Китоб инсоният ихтиролари ичида энг қадими, энг нодири ва энг мўътабаридир. Зеро, бир китоб — дунёга келгунига қадар қанча одам заҳмат чекади, тунни тонгга улаб ишлайди. Умуман, китоб муқаддас манба. Бульгаков таъбири билан айтганда «Қўлёзмалар ёнмайди». Бирор манба китобга айландими, у қадерда, қачон бўлмасин, бир куни қўлга олинади, ўқилади. Аини пайтда дунёда миллионлаб ношир миллионлаб китобни нашр қиляпти. Қўлга китоб олганда унинг ичидаги оламга ошuftа бўлмаган, варақларнинг ўзига хос ифорида баҳра олмаган одам бўлмаса керак.

Бугунги кунда мамлакатимизда китоб ўқишга қизиқиш анча жонланди. «Китобхон оила», «Ёш китобхон» сингари танловлар келажак авлодни қўлга китоб олишга қизиқтирмақда. Аиниқса, техника тараққиёти бу соҳани ҳам четлаб ўтмади. Китобларнинг электрон нусхалари, аудиокитоблар жорий этилди. Бу қўлда китоб олиб юришга имкон бўлмаганда ҳам мутолаа учун имконият яратилди.

Ҳар гал китоб дўконига кирар эканман, қуруқ чиқишга хижолат бўламан. Ўзим учун бўлмаса, фарзандларим учун бирор манба харид қилишга ошиқаман. Турмуш ўртоғим ҳам болаларнинг китоб ўқишга алоҳида эътибор қаратади. Улар билан мусобақага китоб ўқийди.

Бугунги кун китобхонининг дили, савияси баланд, аммо... Баъзан китоб

Шеърларимдан кўра сигирингиздан кўпроқ фойда бор

дўконларига кирсам, чиройли муқовали, пўрим китобларга ҳам дуч келаман. Уларни варақлаб кўриб, ашаддий детектив, олди-қочди гаплар, ҳиргойиғаям тушмайдиған шеърлар ўқийман. Эсиз, эсиз... Бўни биров сотиб олмаслигини, талабаларга пуллаш даври ҳам ўтганини китоб чоп қилдираётганларнинг ўзи ҳам билади. Назаримда, уч-тўртта китоби чиққан деган ном олиш, қариндош-уруғ, қўни-қўшига тарқатиб, таниш топиб, бирорта хонандага айттириш учун чоп эттиришса керак. Кейинги китобнинг номи радиола «хит» бўлиб, тингловчиларни хит қилган қўшиқ номи билан чиқиб туради. Майли, ҳар ким билганича яшайди. Нашриётларга ҳам иш керак. Лекин китоб деган мўъжизанинг қиммати-чи? Қоғознинг увולי, нашриётда ишлайдиганларнинг меҳнати-чи?

Мен ҳам шеърлар машқ қилиб адабиётга кириб келганман. Ҳалигача тўлқинланган, ҳайратланган лаҳзаларимни қоралаб қўяман. Бир куни қайнотам: «Агар китоб чиқармоқчи бўлсанг, бирорта сигиримизни сотардик, яна тортиниб юрмагин», деб қолди. Шунда: «Ота, менинг шеърларимдан кўра сигирингиздан кўпроқ фойда бор», дедим. Чунки ўзимни истиснод сифатида тан олмайман. Шундай экан, ёзганларимни бошқаларга қандай юқтира оламан. Бу гапни айтишдан мақсадим мақтанаш эмас.

Китоб ўқиб, одам ҳам дам олиши, ҳам руҳи юксалиши, ҳам идроки теран тортиши керак. Битта мағизли гап излаб, қирқ бетлик тўпламни ўқиб чиқиши керак эмас. Афсуски, ёшларни чалғитадиган бундай манбалар кўп. Муқовада чиройли сурат, қалин ва сифатли қоғозлар... Ичи эса «Том бошида тоғора...» Бу-

Муҳокама

нак китоб чиқариб ном қозонишининг ҳам даври ўтди, шекилли. Чунки бугунги китобхонни алаб бўлмайди. Шундай муаллифлар борки, шеър ёзди, қўшиқ айтди, кино ёзди, роль ўйнади... Уч-тўрт сўм моддий бойлик орттирмаган бўлса, маънавиятга ҳеч нарса бермади. Энди китоб чиқариб машҳур бўлиш қийин. Шундай экан, фарзандларининг уч-тўрт машқини олиб, нашриётга юғураётган ота-оналар аввал уларга китоб олиб берсин. Улар китобнинг улуг манба эканини англасин. Ёши бир жойга бориб, ижодга кириб келган муаллифлар куда-андаларига, қариндошларига тўпламларини

тарқатмоқчи бўлса, шунинг ўрнига Навоийнинг китобларини совға қилсин, халқ оғзига ижоди намуналари том-том бўлиб нашрдан чиқяпти, шуларни совға қилсин. Шунда кўпроқ савобга эришган бўларди. Майли, замон шундай. Ҳамма истаган ишини қилади, китоб чиқаришнинг ёмон томони йўқ, деймиз! Барибир китоб чиқармоқчи бўлаётган ёшлар, катталарга айтишни истаганим шу: китобнинг муқаддаслигини унутманг, у бизнинг ҳавоий гапларимиз билан тўлдирилдиган манба эмас.

Манзура ШАМС

Тошкентда жорий йил 31 май куни Осиё журналистлари ассоциацияси медиа-форуми ўтказилиши режалаштирилмоқда. Талбир давомидат Ўзбекистон Республикаси Президентига «Осиёда йил одами» мукофоти топширилиши кўзда тутилган.

Яқинда меҳмонга келган дўстим «Тошкент - Тошкент эмас, Америка бўлиб кетибди-да, а жўра?...» деб қолди. Нега бундай хулосага келганини эса ёнгинамизда гитара чертиб, ўзга тилда қўшиқ куйлаётган йигитга тикилишдан тушуниб олдим.

Шу вақтга қадар она тилига ҳурмат мавзусида матбуотда жуда кўп ва хўп сўз юритилди. Лекин эътирофга арзигulik бирор натижага ҳамон эришилмади. Масалан, аксарият тамаддиҳоналар «Grosella» ёки «Paulo» сингари ажнабий номлардан воз кечганича йўқ. Уларнинг хўжайинлари бўлса, «Ит хурар, карвон ўтар...» қабилда иш тутмоқда. Бу гапни кези келгани учунгина эсладик, ҳолос. Аммо бизнинг дунё саҳнасида арзигulik санъат намуналаримиз туриб, кўча-кўйда кулогимизни ёт ашулаларга тўлдиришга не ҳожат?!

Ҳозир ҳар бир йигит ёки қиз хорижий тиллардан бирортасини билади. Бугунги замон талаби ҳам шу аслида. Албатта, чет тилларини билишнинг афзаллиги, ютуғи кўп, бироқ бизнинг дунёқарашимиз, турмуш тарзимиз, андишамизга мос бўлмаган маданиятни ўзлаштиришга интилишни ёқлаш тўғримикин?! Минг афсуски, бугун билиб-билмай айна шу йўдан боряпмиз. Мисол учун, гарбона маданиятни ёнгимиздаги

«Бу сизга траливал эмас»

сидан бир шингил айтганда эди, мен кечки таомимнинг пулидан воз кечган бўлардим. Аммо кўриниб турибдики, бу «артист» «траливали, тили-тили»дан нарига ўтмайди» деб қолди.

— Телевидение «забт этган» неча-неча хонандаларимизнинг баъзилари маънавий озуқа бера олмаётган бир пайтда бу каби «кўча санъати»дан нимани кутиш мумкин? — дейди журналист **Шоҳруҳ Саидов**. — Эътибор берган бўлсангиз, бундайларнинг атрофида асосан тамаки тутатиб ёки шиша кўтариб олган йигит-қизлар тўпланди. Демак, бу томошанинг савияси ҳам, кишиларга улашадиган «маънавият» ҳам шунга мос. Кўпчилик уларга тиланчи сифатида қарамоқда. Бунга ўзим кўп бор гувоҳ бўлганман.

Ҳақиқатдан ҳам шундай! Масалан,

нинг бошқа томони ҳам бор, биз сўз юритаётган ўша йигит-қизлар бугунги айрим эстрада юлдузларидан фарқли равишда жонли ижрода куйлаб, ўз маҳоратини намойиш этмоқда. Бу радио ва телевидение орқали халққа тақдим этилаётган маза-матрасиз кўшиқлар, фонограммасиз қўшиқ айтолмайдиганлар «санъаткор»лардан яхшироқ. Агар ҳақиқий санъатсевар ёшларимизнинг кўча-кўйда куйлашдан уялсак, кичик концерт залларини кўпайтириш йўллари излайлик. Уларнинг ўз санъатини кўрсатиши учун зарур шарт-шароит, имконият яратиб берайлик. Шундан сўнг уларга ўз талабаларимизни қўйсақ, ўринли бўлади.

Дарҳақиқат, қўшиқ куйлашга ҳаваси,

«Шу йигитча Ботир Зокировнинг ашуласидан бир шингил айтганда эди, мен кечки таомимнинг пулидан воз кечган бўлардим. Аммо кўриниб турибдики, бу «артист» «траливали, тили-тили»дан нарига ўтмайди»

очиқ-сочиқ, йиртиқ либослар мисолида қабул қилдик, таомларимизни ҳам озгина ўзгартириб ёт тилда номладик... Энди хорижий тилдаги қўшиқнинг маъносини тушунмасак ҳам, уни куйлаётган «хушовоз хонанда»ни олқишлашимиз керакми? Шу йўл билан кўча-кўйда иқтидорини пуллаётганларнинг бу иши ҳам гарб мамлакатларига тақлиднинг ўзгинаси-ку!

Иждокор дўстимиз билан суҳбатлашиб «Сайилгоҳ» кўчаси томон юрдик. Кўчанинг бир томонида турқи таровати «оммавий маданият»ни тарғиб этувчи «санъаткор» жуда авжга чиқиб куйлаяпти. Хонишини кўриб, нақ тилининг суяги йўқ, дейсан киши. Унинг атрофи одамлар билан гавжум. Давранинг ўртасига озги очиб қўйилган саз гилофи ҳам шунга яраша анча-мунча «мулла жиринга» тўлиб қолибди. Биз ҳам бироз томошабин бўлдик. Шунда ҳамроҳим: «Шу йигитча Ботир Зокировнинг ашула-

Юнусобод томонга ҳаракатланадиган автобуска бир йигит чиқиб, «Муҳтарам тингловчилар, сиздан илтимос, студиямизга керакли жиҳозларни харид қилишда амалий ёрдам беришлар», дейди-да, қўшиқ айта бошлайди. Одамлар унга ё ачинганидан ёки тезроқ даф бўлишидан умидвор бўлиб пул беради...

Мазкур мавзуда хушовоз хонанда Шухрат Дарёнинг фикрлари билан қизикдик.

— Жамоат жойларида қўшиқ куйлаётганларнинг телевидение орқали ёки катта саҳналарда қўшиқ айтиш имкони йўқ, — дейди хонанда. — Бу маблағ ёки истеъдоднинг йўқлиги ва бошқа сабаблар билан боғлиқ. Улар кўпроқ сайёҳларни жалб этиш учун асосан чет эл қўшиқларини куйлайди, деб ўйлайман. Тан олиш керак, уларнинг орасида ҳам истеъдодлар талайгина, фақат шу куч, шу иқтидорни ўтин ёришга сарфляпти. Масала-

ихлоси баланд, иқтидорли ёшларни ўз санъатини намойиш қилишига биз ҳам қарши эмасмиз. Улардан хорижий ашулаларнигина эмас, биз соғинган ва кўнглимизга яқин ўзбекона тароналарни кўпроқ эшитгимиз келади. Фақат «Карвон, келар яна ўша карвон» деган саёз ижрода эмас!.. Мақсадимиз эса асл санъатдан баҳра олиш ва она тилимиз мавқени сақлашдир.

Сайилгоҳ, хиёбон, дам олиш масканлари каби манзилларда йигит-қизларимизнинг қўшиқ куйлаши масаласига келсак, бу борада жамоат жойларида тартибни сақлаш бўйича бир неча ҳуқуқий мезъорлар мавжуд. Демак, буёғига биз эмас, қонун-қоидалар сўзлагани тўғри бўлади.

Бегали ЭШОНҚУЛОВ,
«Жамият» муҳбири

Ота-оналарга кўмакчи

Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги «Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази, Яққасарой тумани ҳокимлиги, Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ҳамкорлигида «Ота-оналар университети — ота-оналарга асосий кўмакчи» мавзусида давра суҳбати ташкил этилди.

Унда ҳамкорлар томонидан маҳалларда ташкил этилган «Ота-оналар университети» фаолиятида йўл қўйилаётган айрим муаммо ва камчиликлар, ота-оналар ва педагоглар ўртасидаги муносабатларни янада яхшилаш борасида амалга оширилиши лозим бўлган долзарб вазифалар хусусида сўз юритилди.

— Тадбир жараёнида «Ёшларни оилага тайёрлашда никоҳ муносабатлари» ва «Репродуктив саломатлик» мавзуларида талабаларимиз кўпгина саволларга жавоб олди, — дейди Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти хотин-қизлар кўмитаси раиси **Турсиной Тоирова**. — «Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази, Ёшлар иттифоқи, Республика болалар ижтимоий мослашувчи маркази каби қатор ҳамкор ташкилотлар мутахассислари ёшларни оилага тайёрлашнинг назарий асослари, интерактив усуллар, ёш оилалар ўртасидаги ажримларнинг сабаблари ва репродуктив саломатлик тамойиллари хусусида йиғилганларга батафсил маълумот берди.

Шунингдек, алимент тўлаш шартлари, қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг салбий оқибатлари билан боғлиқ масалалар қизгин баҳс-мунозараларга айланиб кетди.

Маъсуда ЁҚУБОВА

ЭЪЛОН

1995 йилда Самарқанд вилояти Нуробод туманидаги 41-мактаб томонидан Эшмуродов Шухрат Элбоевичга берилган № АО 116252 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ўзбекистонда «Хумо» карталарини чиқариш жорий йил 1 майдан бошланади. Мамлакатда карталарни қабул қиладиган 47 минг 990 та терминал ўрнатилди.

